

Politički sistem Španije

Savremeni politički sistemi II

Opšte karakteristike

- **Glavni grad:** Madrid
- **Zvanični jezik:** Španski + jezici autonomnih zajednica (Katalonija, Galicija, Baskija)
- **Etnicitet:** 90% Španci, 10% ostali
- **Stanovništvo:** 46.354.321

- **Monarh:** Felive VI
- **Premijer:** Mariano Rajoy
- **Parlament:** Kongres Deputata + Senat

Tri faze u razvoju

- Pretkonstitucionalni period
 - Stare ljudske naseobine
 - Rimska kolonizacija i potraga za resursima
 - Zapadni Goti i kralj Henrik (466-484)
 - Osvajanje Arabljana (VIII vijek)
 - Ujedinjavanje Aragona i Kastilje – prva španska monarhija (XIII vijek), vrijeme inkvizicije i uticaja Katoličke crkve
 - XV vijek okončano ujedinjenje španskih teritorija
 - 60 miliona ljudi i jedna petina poznatog svijeta.

Tri faze u razvoju

- Konstitucionalni period
 - Ustav iz 1812. g. (1810. godina i sazivanje prvog Kortesa staleškog karaktera), liberalni ustav, nacija kao nosilac suvereniteta, monarhija, katolicizam kao državna religija, opšte pravo glasa i izbori za Kortese,
 - 1814. povratak kralja Ferdinanda i kratka obustava važenja ustava
 - Ustav iz 1834. konzervativni, monarhistički ustav proširenje nadležnosti monarha
 - Ustav iz 1837. kompromis – izboran Senat, samostalni sazivi Kortes, ali i pravo apsolutnog veta monarha
 - Ustav iz 1845. ponovo konzervativan – smjenjivanje senatora, povećanje biračkog cenzusa, represija,
 - Ustav iz 1856. g. liberalan
 - Ustav iz 1873. g. Španija postaje federativna republika (Prva republika), visoki cenzusi (svega 6% populacije je učestvovalo na izborima)
 - 1923-1930. g. Diktatura generala Primo de Rivere
 - 1931. g. liberalni ustav – odvajanje crkve od države, konfiskacija crkvene imovine, žene dobijaju pravo glasa...
 - 1936. španski građanski rat Republikanci Vs. Nacionalisti
 - 1938-39. (Fransisko) Frankova diktatura, tj. autoritarna vlast
 - Njegovom smrću počinje tranzicija (1975.)
 - 1978. aktuelni ustav

Tri faze u razvoju

- Postkonstitucionalni period
 - Uloga elita u demokratskoj tranziciji,
 - Uloga monarhije i Huana Karlosa, posredništvo
 - Postavljenje Adolfa Suarezza za premijera
 - Liberalizacija i pluralizacija
 - Pregovori sa opozicijom
 - Parlamentarna monarhija
 - Ustavno određenje “država blagostanja”

Vertikalna organizacija vlasti - regionalizacija

- Struktura države, istorija pojedinih dijelova,
- “I komunizam prije separatizma” Franko
- Tzv. regionalna država
- Kvazi-federalna država
- Ne postoji jasna hijerarhija nadležnosti
- Federalizam “saradnje”
 - Čl. 149 nadležnosti države (32)
 - Čl. 148 nadležnosti regiona (22)
- Načelo supsidijarnosti – pretpostavka nadležnosti u korist države

Vertikalna organizacija vlasti - regionalizacija

- Dinamičan Ustav – teritorije mogu po posebnoj proceduri postati regioni
 - Istorijske nacionalnosti (Baskija, Katalonija i Galicija + Andaluzija) – referendumi 30tih godina
 - Apsolutna većina na referendumu u svim provincijama budućeg regiona, manje nadležnosti
- Autonomne zajednice imaju parlamentarne sisteme i predsjednika koga bira parlament regiona
- ETA (Euskadi Ta Askatasuna – Baskijska domovina i sloboda) i Baskija, Herri Batasuna kao političko jezgro ETA-e

Horizontalna organizacija vlasti

- Parlament - Kortes
- Dvodomni
- Kongres Deputata (350) i Senat (208)
- Senat nije izraz federalne strukture
- Odlučuju o istim pitanjima, ali donji dom ima prevagu,
 - Apsolutna većina ili
 - Obična većina, dva mjeseca nakon odbacivanja u Senatu osim u slučaju *organskih* zakona.

Hijerarhija zakona

- Tipovi zakona:
 - Organski zakoni – ustavna materija,
 - Zakoni habilitacije
 - Finansijski zakoni
 - Obični zakoni
- Prosječno se donosi 100 zakona godišnje
- Velika poslanička disciplina

Vlada

- Premijer se bira apsolutnom većinom u prvom ili relativnom većinom u drugoj rundi,
- Nakon toga premijera imenuje monarh
- Konstruktivno izglasavanje nepovjerenja
 - Prijedlog koji sadrži imen alternativnog kandidata podržan apsolutnom većinom u oba doma.
- Uz saglasnost krune premijer imenuje ministre, nije potrebna saglasnost parlamenta,
- Predsjednik vlade:
 - Saziva izbore
 - Raspušta parlament,
 - Saziva konsultativni referendum,
 - Objavljuje rat ili mir,
 - Potpisuje međunarodne ugovore

Monarh

- Šef države iako je funkcija ograničena,
- Kraljevska porodica faktor stabilnosti,
- Prerogativi krune,
- Načelno vrhovni komandant.

Sudovi

- Ustavni sud
 - 12 članova (8+2+2, parlament, vladam sudski savjet)
 - Imenuje kralj
 - Mandat 9 godina
 - Tipične nadležnosti za Ustavni sud

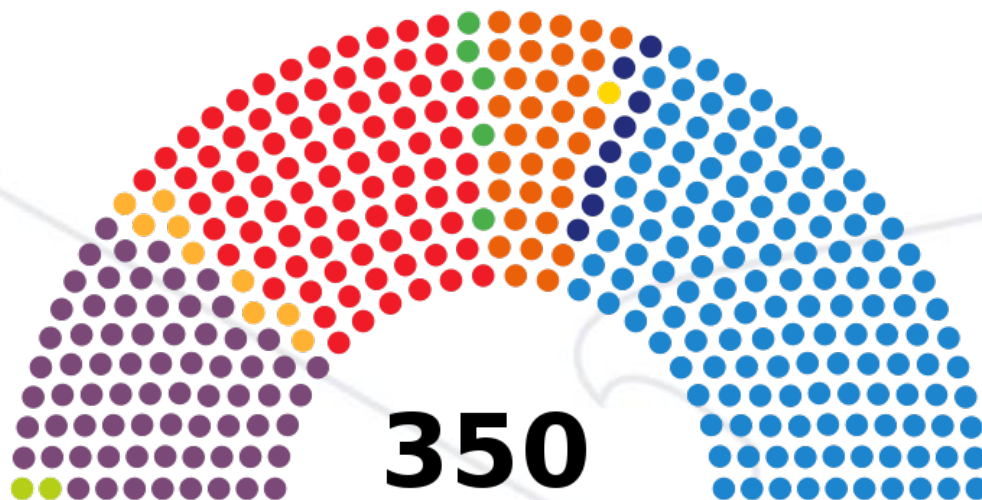
Izborni sistem

- Donji dom:
 - Proporcionalni
 - D'Hontov metod raspodjele mandata
 - Cenzus – 3%
 - Prezastupljenost ruralnih djelova u strukturi parlamenta kroz manipulaciju veličinom izborne jedinice.
 - Liste zatvorene i blokirane
- Gornji dom:
 - 208 se bira u provincijama po većinskom izbornom sistemu sa višečlanim izbornim jedinicama
 - 56 indirektno u autonomnim jedinicama koje svaka za sebe odlučuju kako će birati svog senatora.

Partijski sistem

- Razuđen višepartijski sistem
- Najvažnije partije:
 - PSOE
 - PP
 - UCD
 - PCE
 - Podemos

Izbori za donji dom, 2015.

Partija	Procenat glasova
Španska socijalistička partija (PSOE)	22.6
Narodna partija (PP)	33.1
United We Can (Unidos Podemos)	21.1
Citizens (C's)	13.0